

Omandireformi komisjoni 27. märtsi 2018 istungi protokoll

Koosolek toimus Tallinnas Suur-Ameerika tn 1 ruumis KADAKAS algusega kell 10.00

Koosolekust võtsid osa:

Esimees: Jaak Aab, riigihalduse minister
Liikmed: Urmas Reinsalu, justiitsminister
Uku Hänni, RaM riigivara osakonna nõunik
Helle Kalda, Eesti Üürnike Liidu esimees
Peeter Ploompuu, Eesti Omanike Keskliidu asendusliige
Anto Raukas, Eesti Teaduste Akadeemia akadeemik
Eha Võrk, Eesti Linnade Liidu esindaja
Leo Õispuu, Eesti Memento Liidu juhatuse esimees
Peep Varju, Eesti Memento Liit
Tiiu Teesalu, Eesti Memento Liidu juhatuse aseesimees
Heimar Lenk, Riigikogu maaelukomisjoni liige
Toomas Hiio, Eesti Mälu Instituudi juhatuse liige

Päevakord:

1. Edasise tööplaani arutamine
2. Järelümberasujate probleemi ülevaade

Istungil tehtud ettepanekud:

Jaak Aab: 1. Täna pakuks välja, mis probleemid vajavad täiendavat arutelu. Teeks nimekirja teemadest, millele me oma ressursi ja jõu panustame.

1. Venemaa territooriumile jäänud varade tagastamise nõudeõiguse püsimine;
2. EV kohustused nn Terezini deklaratsiooni täitmisel;
3. EV sõjaeelsed kohustused sh riigi võlakirjade küsimused;
4. Pikaajase vaidluse küsimuseks olnud Tallinna Mustpeade Maja tagastamise küsimus.

Urmas Reinsalu - mis oli see varaline kahju õigusvastasest tegevusest, õigusvastane omandiõiguse riive, ning et kui palju me suutsime seda ülekohut omandireformiga heastada, lisaks rida muid küsimusi – mis puudutasid sõjaväe varasid. Tuleks kindlaks teha milline vara ei olnud restitutsiooni objektiks ning samuti kui suur oli üldse inimkahju (ohvrid + orjatöö kahju). Milline varaline kahju tekkis okupatsiooni tulemusena ja mida omandireformi käigus

ei kompenseeritud. Loendi andmisel saame eeskujuks võtta Leedu metoodika. Lisaks küsimus tagastatud vara amortisatsiooni suurusel.

Jaak Aab – lahkunud sõjaväelastest mahajäetud elamispinnad, mis neist sai? Selle teemaga tuleb tegeleda. Järgmisel koosolekul toome siis lauale, milliseid andmed on võimalik kätte saada ja mis ei ole võimalik kätte saada ning kaardistada nõukogude sõjaväest mahajäänud varade kohta andmed.

Erastamisest laekuva raha kasutamise seaduse muutmise menetlemise käigus kerkis üles ehitismälestiste renoveerimise küsimus, tuleks luua võimalus kasutada erastamisest laekuvat raha ehitismälestiste renoveerimiseks. Analüüsida ja kaardistada ka ehitismälestiste teemat selles valguses, kas on ka tegemist omandireformi lahendamata probleemiga.

Leo Õispuu – Represseeritutele tuleks hüvitada ka üürikorterid. Väljasaadetud ei olnud kõik rikkad, kuid ka üürnikud kaotasid eluaseme, vara jne. Represseeritud, kes tulid tagasi kodumaale, neil ei olnud enam kodu ega vara. Lisaks ehtasid represseeritud endale ise majad, või ehtasid kooperatiivkortereid, mõlemad kategooriad ei saanud erastada, seega need isikute grupid olid välja lülitatud erastamisõigusest.

Kompensatsioonid represseeritutele olid naeruväärselt väikesed. Toetada kodust ilmajäänud represseeritud, kes ei saanud tagasi ei üürikodu ega oma isiklikku kodu.

Riigi loodud omandireformi registrit soovib Memento täies koosseisus omale, et täiendada seda oma andmetega.

Helle Kalda – Tagantjärgi tuleks kindlaks teha, et kui palju oli olemas eluruume, mis oleks tulnud sundüürnikele anda.

2. Järelümberasujate probleemi tutvustamine

Uku Hänni ettekanne.

U. Reinsalu – pooltel juhtudel järelümberasujatest ei saadud vara tagasi, kuna leevendusmeetme tõttu loeti vara hüvitatuks. Tegemist on õiguslüngaga, mis tuleks lahendada.

Helle Kalda, Heimar Lenk – ettepanek, et Eesti Vabariik pöörduks Saksamaa Liitvabariigi poole, et saada tõendeid järelümberasujatele kompensatsioonide maksmise kohta.

Leo Õispuu – Toetada neid represseeritud, kes omandireformi käigus ei saanud tagasi ei üürikodu ega oma kodu ja nüüd taotlevad oma kaotatud kodu reaalväärtuses hüvitamisena ülekohtu eest.

Toetada Vabariigi Valitsuse omandireformi valitsuskomisjoni kaudu pärijateta ja tagastamistoetuseta võõrandatud vara tagastamist või reaalväärtusega hüvitamist kommunismiohvrite organisatsioonidele või elavatele õigusjärglastele.

Urmas Reinsalu – sisuliselt riigikogu otsusega deklareerida, et omandireformi on lõppenud ja VV omandireformi reservfondi vahendid suunata kommunismiohvritele.

Heimar Lenk – pöörduda Venemaa poole okupatsioonikahjude hüvitamiseks.

Urmas Reinsalu – oleks mõistlik kutsuda ja kuulata Kaido Kama ning akadeemik Lauri Mälksood.

Eha Võrk – kutsuda Peeter Järvelaid.

Koosolek lõppes kell 12.15.

(allkirjastatud digitaalselt)

Istungi juhataja Jaak Aab

(allkirjastatud digitaalselt)

Protokollis Annike Riibe